

U 11/2012 rd

Statsrådets skrivelse till Riksdagen om ett förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag

I enlighet med 96 § 2 mom. i grundlagen översänds till riksdagen Europeiska gemenskapernas kommissions förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrät-

tande av ett program för företagens konkurrenskraft och små och medelstora företag för 2014—2020 av den 30 november 2011 samt en promemoria om förslaget.

Helsingfors den 23 februari 2012

Arbetsminister *Lauri Ihalainen*

Äldre regeringssekreterare Mikko Ojala

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIET

PROMEMORIA 8.2.2012
EU/2011/1980**FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING OM IN-
RÄTTANDE AV ETT PROGRAM FÖR FÖRETAGENS KONKURRENSKRAFT OCH
SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAG (2014—2020)****1 Förslagets bakgrund och mål**

Europeiska kommissionen publicerade den 30 november 2011 sitt förslag till konkurrenskraftsprogram för små och medelstora företag (förkortning ”COSME”, Programme for the Competitiveness of Enterprises and SMEs) för åren 2014—2020. COSME-programmet kommer att för sin del komplettera förslaget till Horisont 2020 – det nya ramprogrammet för forskning och innovation, som gavs samma dag.

COSME-programmet är en fortsättning på programmet för entreprenörskap och innovation EIP (Entrepreneurship and Innovation Programme), som genomfördes under 2007—2013. EIP är i sin tur en av pelarna i ramprogrammet för konkurrenskraft och innovation CIP (Competitiveness and Innovation Framework Programme).

Bakom förslaget ligger SMF-företagens viktiga roll när det gäller att åstadkomma tillväxt och sysselsättning inom Europeiska unionen samt att uppnå målen i Europa 2020-strategin (smart och hållbar tillväxt för alla). Sådant stödande av SMF-företag som inleds inom ramen för CIP-programmet föreslås fortsätta via COSME-programmet till ett sammanlagt belopp av cirka 2,5 miljarder euro under 2014—2020.

Till skillnad från CIP-programmets struktur, där EIP var en del, är COSME-programmet ett separat program som dock länkas till ett paket för forskning, innovation och konkurrens tillsammans med förslaget till ramprogram Horisont 2020, som gavs samtidigt. Detta ska på praktisk nivå ske bl.a. så att programmets finansieringsinstrument för SMF-företag kan användas tillsammans så att de kompletterar varandra, till exempel i olika faser av finansieringen (såddfasen – tillväxtfasen).

Kommissionens motiverar det att programmen är separata med att fast båda programmen tar sikte på tillväxt och att skapa arbetstillfällen, sker detta på ett sådant sätt att programmen kompletterar varandra. COSME gäller mer horisontell verksamhet och allmänna SMF-politik, medan Horisont 2020 i huvudsak handlar om direkt stöd till innovativa projekt. Fast en stor del av COSME också genomförs som företagsfinansiering, är målgruppen ett större antal företag. Horisont 2020 har bara innovativa företag som målgrupp.

Enligt motiveringen till förslaget finns det inom EU vissa brister på marknaden som begränsar SMF-företagens tillväxtmöjligheter. Avsikten är att genom programmet åtgärda de problem som bristerna orsakar. Enligt förslaget är de centrala utmaningarna när det gäller entreprenörskap och konkurrenskraft tillgången till finansiering för SMF-företag, svag vilja att bli företagare, ett företagsklimat som inte gynnar nyetablering av företag eller tillväxtföretagande, SMF-företagens begränsade förmåga att anpassa sig till en koldioxidsnål och resurseffektiv ekonomi samt SMF-företagens begränsade förmåga och möjligheter att utvidga sina marknadsområden. Utifrån detta är programmets centrala mål att stärka företagens konkurrenskraft, stärka kulturen för entreprenörskap samt att främja uppkomsten av och tillväxten i SMF-företag. Programmet ska även gälla företag inom turistsektorn.

Målet är att rådet och Europaparlamentet ska fatta beslut om förslaget till program före utgången av 2013, så att programmet kan inledas i början av 2014.

2 Förslagets huvudsakliga innehåll

Syftet med åtgärderna inom ramen för COSME-programmet är a) att förbättra i

synnerhet små och medelstora företags konkurrenskraft och hållbara verksamhet i unionen, b) att främja entreprenörskap, inkl. särskilda målgrupper, c) att förbättra SMF-företagens tillgång till finansiering genom egetkapital- och lånegarantiinstrument och d) att förbättra SMF-företagens marknadstillträde inom unionen och i tredjeländer. Genomförandet av programmet bidrar också till att främja en koldioxidsnål och resurseffektiv ekonomi.

Enligt förslaget ska budgeten för programmet vara 2,522 miljarder euro, varav cirka 1,4 miljarder ska allokera till finansieringsinstrument (i Cosme-programmet anges budgeten enligt den nuvarande prisnivån). Den fleråriga budgetramen är utarbetad enligt prisnivån för 2011 och i den är budgeten för Cosme-programmet 2,38 miljarder euro.). Det är alltså fråga om ett tämligen litet program (jämför med Horisont 2020 vars storleksklass är sammanlagt cirka 80 mrd euro, där avsikten är att allokera 15 % av vissa programdelar, dvs. uppskattningsvis drygt 8 miljarder euro, till SMF-företag). Utifrån detta ska det i COSME-programmet årligen finnas i genomsnitt 200 miljoner euro för företagsfinansiering under programtiden.

I verksamheten enligt punkt a) ovan ingår att förbättra företagens omvärld bl.a. genom att främja följdriktigheten och enhetligheten i de åtgärder för att öka konkurrenskraften som genomförs i medlemsstaterna samt att öka informationen på unionsnivå bl.a. genom benchmarking, utbyte av bästa praxis och utveckling av SMF-politiken. I detta kan också ingå initiativ som accelererar utvecklingen i tvärsektoriella branscher och konkurrenskraften hos företag inom dessa branscher. Utvecklingen av konkurrenskraften genomförs enligt målen i Small Business Act och Europa 2020-strategin.

När det gäller att främja entreprenörskap (punkt b) ovan) stöds via programmet bl.a. utvecklingen av attityderna gentemot entreprenörskapskompetens och entreprenörskap, inkl. nya företagare, unga och kvinnor samt främjas möjligheterna till nytt entreprenörskap efter ett misslyckande (konkurs). Exempel på verksamhet enligt denna punkt är bl.a. det för företagare avsedda utbytesstudiepro-

grammet Erasmus for Entrepreneurs och projekt som stöder entreprenörskapsutbildning.

Den största budgetsatsningen i COSME-programmet gäller förbättring av SMF-företagens möjligheter till finansiering. Det ska finnas tillgång till både ett egetkapitalinstrument och ett lånegarantiinstrument. På samma sätt som i CIP-programmet ska finansieringen realiserars via Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden. Dessa ska via intermediärer (t.ex. fonder, garantiinstitut) styra finansieringen vidare till företag. Med anknytning till detta ska kommissionen även utveckla åtgärder för att skapa och främja gränsöverskridande finansieringsmodeller som omfattar flera länder.

En viktig åtgärd för att förbättra möjligheterna till marknadstillträde är upprätthållandet av nätverket Enterprise Europe Network. (Enterprise Europe Network är ett nätverk som erbjuder expertis och internationaliserings tjänster för SMF-företag. Europeiska kommissionen startade nätverket år 2008 och det är verksamt i cirka 50 länder.) Även andra åtgärder för att främja SMF-företagens tillträde till den inre marknaden kan stödjas via programmet. Genom programmet kan man också stödja företag på marknader i tredjeländer och stödja internationellt näringslivssamarbete (ett exempel på detta är EU – Japan Centre for Industrial Co-operation, som kommissionen har inrättat), samt stärka företag när det gäller standarder och ipr-kompetens i vissa marknadsområden (ett exempel är China IPR SME Helpdesk, som är verksamt i Kina).

Av programmet ska det årligen göras ett noggrannare arbetsprogram. Som stöd i genomförandet av programmet ska kommissionen ha en arbetsgrupp i enlighet med förordning (EU) nr 182/2011.

Kommissionen har följande indikativa budgetfördelning mellan olika typer av åtgärder:

Mål och åtgärder		Budget 2014-2020
Förbättra omvärlden för att främja EU-företagens konkurrenskraft och hållbara verksamhet	Åtgärder för att främja konkurrenskraften	102
	Utveckla SMF-politiken och främja SMF-företagens konkurrenskraft	64
	Turism	131
	Nya affärskoncept med anknytning till konsumentprodukter	87
Främja entreprenörskap	Erasmus for Entrepreneurs	87
Förbättra tillgången till finansiering	Finansieringsprodukter	1436
Främja marknadstillträde	Enterprise Europe Network	424
	Stödja SMF-företag på marknader i tredjeländer	99
	Stöd för internationellt näringslivssamarbete	12

3 Förenkling

Målet med program som genomförs inom den fleråriga budgetramen (MFF) är att så långt som möjligt förenkla de därmed sammanhängande författningarna och att underlätta tillgången till finansiering, i synnerhet för SMF-företag. Detta gäller även COSME-programmet. Enligt förslaget realiseras detta i praktiken som enklare regler, sänkta delta-garkostnader, kortare handläggningstider, utveckling av principen att få alla tjänster över en disk när det gäller unionsfinansiering samt förfaranden av typ lump sum.

4 Förslagets konsekvenser

Kommissionen har inte gjort någon egentlig konsekvensbedömning av förslaget. Konsekvensbedömningen (SEC(2011) 1452 final) har gjorts så att man bedömt olika alternativ i förhållande till nuläget (att fortsätta som förut med de nuvarande åtgärderna enligt CIP-programmet och med finansiering av

nuvarande storlek, att upphöra med de nuvarande åtgärderna samt att fortsätta åtgärderna med olika stora tillväxtmodeller i budgeten). Utifrån en granskning av dessa alternativ går kommissionen in för att en mindre ökning av budgeten för CIP-programmet är det alternativ som medför mest mervärde.

5 Ekonomiska konsekvenser

Cosme-programmet är ett av kommissionen finansierat program som inte medför några direkta budgetära konsekvenser i Finland. Åtgärder inom programmet (t.ex. Enterprise Europe Network) genomförs även nu inom ramen för CIP-programmet i samarbete mellan myndigheter och privata aktörer. Programmets finansieringsinstrument realiseras i samarbete mellan Europeiska investeringsbanken och Europeiska investeringsfonden och aktörer verksamma i olika länder (kapitalinvesteringsbolag, garantiinstitut).

I princip kan programmet ha avsevärda effekter på SMF-företagens verksamhet och verksamhetsförutsättningar. Det är dock svårt att bedöma programmets direkta effekter på företagsverksamheten, för det första därför att många programdelar påverkar företagens omvärld och för det andra därför att även programmets direkta finansieringsinstrument i huvudsak används tillsammans med andra aktörer. Hävstångseffekten av detta kan i och för sig vara stor. Med tanke på att programmet är relativt litet till storleken, omfattningen av dess målgrupp (europeiska SMF-företag) och erfarenheterna av den motsvarande delen i CIP-programmet som föregick detta program, kan det bedömas att programmet inte kommer att ha någon särskilt stor direkt effekt på finansieringen för SMF-företag i Finland. Däremot kommer många finländska företag att kunna dra nytta av verksamheten vid de servicenätverk (t.ex. Enterprise Europe Network) som finansieras via programmet.

Lånegarantiinstrumenten i det nu pågående CIP-programmet har inte tagits i bruk i Finland. Av egetkapitalinstrumenten har finländska kapitalplaceringsbolag fått mer förbindelser än Finlands kalkylerade andel, vilket kommer att vara mycket möjligt även i det nya programmet, med beaktande av ut-

vecklingsgraden för den finländska kapital-placeringsmarknaden jämfört med många andra EU-länder.

6 Grundlagen och Ålands ställning

Förslaget till förordning innehåller inte bestämmelser som står i strid med grundlagen.

Ålands landskapsregering har enligt 59 b § i självstyrelselagen rätt att genomföra EU-politik i landskapet Åland inom de sektorer där landskapet har lagstiftningsbehörighet. Främjande av näringsverksamhet hör till landskapets behörighet.

7 Förslagets rättsliga grund

Förslagets EU-rättsliga grund är artiklarna 173 och 195 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Beslutsförfarandet är vanlig lagstiftningsordning.

8 Subsidiaritets- och proportiona-litetsprincipen

Enligt motiveringen till programmet syftar det till att avhjälpa sådana problem som bara kan åtgärdas genom ett program på EU-nivå (brist på samordning, bristfällig nätverksbildning, brister på marknaden, t.ex. informationsasymmetrier). Det anses att man genom ett samordnat och enhetligt program kan föra samman aktörer som främjar SMF-politik samt sprida information och kunskap samt nya idéer. Programmet ersätter inte heller nationella åtgärder eller instrument, utan ger en EU-dimension för de nationella åtgärderna och främjar gränsöverskridande samarbete. Enligt förslaget kräver storleksklassen av problemen i den europeiska ekonomin ett program som är kapabelt att skapa positiva tillväxstimulerande effekter bl.a. genom sin koeficienteffekt. Programmets innehåll följer i huvudsak innehållet i det pågående CIP-programmet.

9 Förslagets nationella beredning samt behandling i Europeiska Unionens institutioner

Utkastet till U-skrivelse och statsrådets ställningstagande i samband med det har beretts vid arbets- och näringsministeriet. Utkastet har behandlats i sektionen för näringspolitik vid kommittén för EU-ärenden.

Förslaget till program har hittills behandlats två gånger i Europarådets arbetsgrupp för konkurrenskraft och tillväxt. Avsikten är att rådet och Europaparlamentet ska behandla förslaget före utgången av 2013, så att programmet kan inledas planenligt i början av 2014.

10 Statsrådets ståndpunkt

Statsrådet understöder generellt sett åtgärder för att förbättra företagens och i synnerhet SMF-företagens konkurrenskraft och förutsättningar för tillväxt. De problem som ligger bakom COSME-programmet är genuina och därigenom kan också programmets mål understödjas.

COSME-programmet som ett separat program som koncentrerar sig på SMF-företag är dock tämligen litet till sin volym. Framtidens konkurrenskraft baserar sig i stor utsträckning på innovationer, varför statsrådet i fråga om genomförandet av programmet betonar samarbete och samordning med programmet Horisont 2020, med tanke på att sambruk av programmets finansiering är ett inskrivet mål i programmen och med beaktande av avsikten att anvisa 15 % av Horisont 2020-programmets finansiering till SMF-företag. Statsrådet betonar också programmets mål om gränsöverskridande samarbete, samt att de förfaranden som hänför sig till genomförandet och administreringen av programmet bör underlättas och förenklas så långt som möjligt.